

Stanko Klinar, glej ga, šmenta – osemdesetletnik!

Ob različnih glasnih 100-letnicah se je prav prijazno za hipec zaustaviti tudi ob kakšni 80-letnici, kakršno je konec aprila (29.) popraznoval samosvoji Stanko Klinar, vesoljni naši hribovski srenji znan vsaj kot pisec vodnika po Karavankah, mnogim študentkam germanistike tudi kot univerzitetni učitelj, tistim, ki smo imeli posebno srečo, pa še kot duhovit, poznavalski in mnogo vedoči sopotnik po gorah in kucljih. Kot skrajno trmast in ostrojezičen Gorenjec zna komu biti celo nadležen – pri tem mu je (bila) priljubljena téma preveč "popackanih", to je markiranih in nadelanih poti ter prav tako preobilje hribovskih koč in domov. Hribi so vendar zato, da se umakneš vanje, da se malo pogovoriš sam s seboj, da ponoči iz spalne vreče gledaš zvezde nad sabo, da intimno začutiš svojo malo, ljubo domovnico, njeno cvetje, ljudi, živali, jezik, kulturo. Stanko Klinar je namreč tudi zagrizen domoljub.

Naj mi bo dovoljeno ugibanje, da se je prav zato tako vneto posvetil Karavankam. Kot obmejno pogorje so se dolga desetletja kazale kot malce prepovedan in zato zapuščen svet. Če si hotel na kak vrh tja gor, si moral imeti celo posebno dovoljenje. In še potem gorje, če si malo zašel – z znancem se nama je neke sončne nedelje to posrečilo na Golici, in so naju budni čuvarji naše bivše domovine z velikanskim psom za petami po najkrajši poti pospremili v dolino. A profesor Stanko Klinar si je menda uspel pridobiti nekakšno stalno karavansko dovolilnico; kot njen posestnik in kot kolega na fakulteti me je ob priložnosti pregovoril za hojo na Košutnikov turn; na osnovi goliške izkušnje sem se sicer prijaznega vabila zelo otepal, pa mi je zagotovil, da bo že on poskrbel za vsakršno varnost. Ko sva se še v trdi jutranji temi takrat z avtom prihajala do karavle v Jelendolu, se je zgodilo, česar sem se bal: "graničar" je na naju nameril puško in naju hotel zapreti; nato se je zbralo pol posadke, dogodek ni bil najbolj običajen, čeprav je večina sicer še na pol spala, je pa celo v tem stanju kazala znamenja široko odprte balkanske naklonjenosti. Iz vojaških izkušenj sem vedel, da bo tisti prvi, ki naju je zaustavil s strelnim orožjem, še najbolj zoprni – saj nimaš vsak dan sreče s trofejo, morebitnim "neprijateljem" in špijonom, ki ti, če ga uловиš, lahko prinese nagradni dopust, toda Klinarjeva trajna dovolilnica, nekaj prijaznega parlamentiranja, najbrž tudi dober, bolj ali manj nediverzantski

vtis, ki sva ga oba naredila na domovinsko stražo, je povzročil, da so naju razmeroma hitro spustili. Košutnikov turn, lep dan in Klinarjeve razlage, vse mi je bilo všeč, tako da sem se kasneje večkrat vračal v ta svet. Še ko so mi noge že odpovedovale, sem se dvakrat ali trikrat iztrmaril na Tolsto Košuto - za slovo. To je bila ena izmed tihih Klinarjevih "zaslug".

Drugič spet naju je s tajnikom fakultete pripravil, da smo skupaj zlezli po Slovenski na Triglav – ker je bil pač vse, kar si lahko v hribih: plezalec, šodrovec in brezpotnik, v vsem je užival. Takrat se mi je od blizu pokazal še s svoje pedagoške strani – zelo je bil namreč hud, če ni bil *štrik* po uporabi takoj in pravilno "zložen". Postal je skoraj sovražno piker (uboge njegove germanistične punce, sem pomislil; kasneje so mi razložili, da jim sicer sploh ni bilo tako hudo).

Zdaj sem seveda tudi sam krenil na brezpotje: namesto o Klinarju pišem o sebi. Torej mislim, če se vrnem tja, kjer sem začel, da si je Karavanke izbral, ker so ostajale nekam odrinjene in zastražene. Potem jih je pa raziskal do obisti: ne samo itinerarsko ("badjurovsko" radi rečemo), tudi široko kulturno, jezikovno, toponimsko, narodnostno, zgodovinsko, tako da je pripravil zgleden, enciklopedično izčrpen vodnik. Ni čudno, da je z njim doživel tri ponatise, skupaj štiri "izdaje".

Toda osebno sem vseeno prepričan, da je Klinarjevo vrhunsko hribovsko pisanje nastalo v njegovem veliko premalo cenjenem "izbirnem vodniku" *Sto slovenskih vrhov* (izdanem pri Prešernovi družbi leta 1991). V njem je ob sto izbranih slovenskih gorah in gričih ustvaril sto nadvse živo, duhovito in berljivo napisanih esejev, polnih anekdot, antoloških verzov in najrazličnejšega znanja, vse pa prepojeno s svojevrstno planinsko erotiko in pripadnostjo. Med temi vrhovi ne manjkajo niti ljubljanski grad, niti mariborska Piramida, niti slovenjegoriška Gomila, niti najvišja prekmurska "Kugla" (Serdiški breg), torej gričevnati plebs med visokogorsko in mnogo bolj znamenito in slavno aristokracijo – saj so tudi ti tisto, kar naj bi bili "slovenski vrhovi". Za Kalteneggerjem je ob tem ponovil: *Nismo bili zraven pri ustanovitvi Rima ne pri odkritju Amerike, a življenje je vseeno lepo!* Skrajno pedantno izčrpano in kratkiško strnjeno je sicer zapisal tudi "badjurovške" informacije in dodal, ker ni mogel iz pedagoške kože (hvalabog!), nekaj uvodnih nasvetov in opozoril glede hoje v gore; toda to vse

Stanko Klinar na Zlatorogovih policah v Slovenski smeri v Triglavu Foto: Miran Hladnik

skupaj je vendarle samo nujen vodniški okvir navduševanju za slovenske vrhove, kulturnemu, duhovnemu uvajanju v pot. To pa pogosto meji kar na osebno izpovedanje, prepojeno s čisto in prepričljivo erotiko, ki pač ni samo ljubezen, temveč je po Platonu in še kom tudi hrepenenje po spoznavanju in lepoti. Skratka: moja vera je, da je *Sto slovenskih vrhov* Klinarjev kredo; v njem je izpovedal hribovsko dušo do zadnjega koticčka (skoraj), sporočil prav gosposko široko znanje o najrazličnejših rečeh. Nič ga ni utesnjeval urednik, nič se ni omejeval sam, prav tako ne napotkovni značaj knjige.

Zdaj bi morali dodati še kaj o njegovi poklicni poti, o njegovem profesorovanju na jeseniški gimnaziji in na germanistiki ljubljanske filozofske fakultete. Ne nazadnje je doktor jezikoslovnih znanosti, toda to bodo že opravili njegovi strokovni kolegi. Za nas ostaja Stanko Klinar prej in slej, pred svojim osemdesetim letom in po njem, spoštovan planinski vodnik, sopotnik in prijatelj. Knjigo, o kateri sem zapisal nekaj več besed, je posvetil "spominu na stoletnico Slovenskega planinskega društva 1893–1993", kar pove o njegovi pripadnosti (skoraj) vse.

Matjaž Krmecl